

TRNOVSKI "TIČARJI"

Članek je povzetek diplomske naloge, ki je nastala na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, v letu 1996, mentor je bil prof. dr. Janez Bogataj. Obravnava eno izmed področij ljudskega lova - lov na ptice in z njim povezano ptičarstvo. Časovno zajema obdobje od leta 1850 do 1941. Nosilci tega lova so se imenovali "tičarji", ki jih je bilo veliko tudi v Ljubljani, v Trnovem. Proti koncu preteklega in na začetku dvajsetega stoletja se je veliko Trnovčanov zaposlovalo v državnih in zasebnih službah, njihove žene so gospodinje in obdelovale vrtove. Pridelano zelenjavo so vozile na trg. Moški člani družine so se poleg službe občasno ukvarjali tudi z nastavljanjem pasti pticam za prehrano, večinoma pa so jih lovili za vzgojo v kletkah. Poleg glavnih značilnosti lova, izdelave in nastavljanja pasti, tipov pasti in načinov lova, avtorica obravnava tudi vsakdanji način življenja teh ljudi, ki ni bil povezan le s pticami.

Ob koncu raziskave o trnovskih solataricah sem se srečala z vprašanjem: "Ja, kdaj se boš lotila raziskovanja ptičarjev?" Članek je odgovor na zastavljeno vprašanje. Ptičarji so bili znani in številnejši prav v južnem predelu Ljubljane, v Trnovem. V preteklih in na začetku našega stoletja so bili prebivalci večinoma kmetje, pojavljalo se je tudi delavstvo. Gospodarji kmetij so bili pogosto tudi *furmani* (vozniki s konjsko vprego), ženske pa so gospodinje in na svojih vrtovih pridelovale zelenjavo, ki so jo na trgu prodajale. Naraščajoča industrija je povzročila porast prebivalstva, ki se je iz oddaljenih podeželskih vasi priseljevalo v bližino mesta oz. v predmestje. Tu je bilo lažje dobiti streho nad glavo, najemnine niso bile previsoke.

V obdobju, ki ga je obravnavala raziskava (1850-1941), so bili zaslužki skromni, zato so se nekateri Trnovčani poleg tega, da so bili redno zaposleni, ukvarjali še z dodatnim delom - lovom na ptice in ptičarstvom. Da so se ptičarji s pticami sploh lahko ukvarjali, so jih morali najprej ujeti. Šele nato so ujete gojili in vzgajali za življenje v kletkah in jih nato, predvsem v preteklem stoletju, tudi prodajali. Raziskava se ukvarja z vsakdanjim načinom življenja trnovskih ptičarjev in z njihovo dejavnostjo - lovom na ptice z nastavljanjem pasti, dovoljenji za lov in nameni, zaradi katerih so lovili.

V etnoloških sintetičnih pregledih, raziskavah in slovenskem slovstvu sta v uporabi oba termina. Lov na ptice je tisto, kar označuje teoretično ustreznejša, a redko uporabljena sintagma "pticam nastavljanje". S tem ko je namesto lova uporabljena beseda nastavljanje, je že označena vrsta lova: ne aktiven, temveč pasiven lov, ki vsebuje lov z

različnimi tipi pasti (Smerdel 1992: 38). Ptičarstvo je izraz, s katerim označujemo ukvarjanje s pticami, Ivan Vrhovnik ga je označil kar "poklic moških iz Trnovega" (Vrhovnik 1991: 79).

Glede načina raziskovanja se mi je ob izbrani temi zastavljala kopica vprašanj. Med ključnimi je bilo prav gotovo to, kako se lotiti raziskovanja teme, ki mi kot človeku ni posebno blizu. Morda sem ptičarje izbrala ravno zaradi tega - kot izziv, da preizkusim obvladovanje metod, ki sem jih pridobila kot študentka etnologije v okviru študija in na posameznih terenskih vajah. Drugi razlog je, da se že dlje časa ukvarjam z načinom življenja Trnovčanov in mi je spoznavanje izbrane tematike omogočilo nov pogled na njihovo življenje.

Pisanih virov o ptičarjih in lovu je izredno malo, kjub temu pa sem skušala zbrati kar največ podatkov, ki so mi bili na voljo. Tudi ljudi, ki bi poznali skrivnosti v zvezi s tem lovom, ni več veliko. Tako je bilo iskanje informatorjev povezano z mnogimi težavami. V pomoč so mi bili skromni arhivski viri iz druge polovice 19. stoletja, ki jih sestavljajo prepovedi lova in ovadbe nekaterih ptičarjev, ki so jih mestni stražniki zalotili pri prepovedanem opraviilu. Nekaj je bilo tudi objavljenih člankov v tedanjih časopisih in revijah, med katerimi naj naštejem le nekatere: Slovenski narod, Kmetijske in rokodelske novice, Življenje in svet. Kot vir sem uporabila tudi nekatera dela slovenskih in tujih pisateljev.

Za prikaz materialnih ostankov sem uporabila fotografije, nekatere izmed njih starejšega izvora, nastale naj bi okoli leta 1920. Uporabila sem tudi kartografsko metodo. Z uporabo topografske karte Ljubljane in njene okolice sem prikazala t. i. lovske revirje, katastrski načrt Trnovega pred pozidavo blokovskih naselij pa označuje *tičarske* hiše. Za ponazoritev nekaterih načinov lova, ki jih ni bilo mogoče videti v naravi ali ponazoriti s fotografijo sem si pomagala z rekonstrukcijsko metodo, njena podlaga je bila risba. Temeljna metoda zbiranja informacij je bila intervju. Podatke o ptičarjih sem poiskala tudi v drugih etnoloških raziskavah. Do sedaj so se s ptičjim lovom ukvarjali Janko Lokar, Rajko Ložar, Vilko Novak, Boris Kuhar, Marija Makarovič, Zora Žagar¹ in Inja Smerdel.

RAZŠIRJENOST DEJAVNOSTI IN
LOKACIJE LOVA

Ptičji lov je bil v obravnavanem obdobju razširjen predvsem na skrajno južnem delu Trnovega, na Gmajni. Hiše, v katerih so živeli ptičarji, so se nahajale ob Opekarski cesti, na njenih stranskih izrastkih (Mali in Veliki Štradon, Mala in Velika čolnarska, na Mivki in Jeranovi ulici), lovske lokacije pa v neposredni bližini. Tako so male in velike cipe (iz družine pastiric) lovili na *Marostu* (Barju), ptice pevke (tkalce, ščinkavce, sinice, škrajnce in muharje) po trnovskih vrtovih in na Mesarici (območje med Malim grabnom in

1 Na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo, v okviru seminarjskih in diplomskih nalog.

Ljubljano). Na šoge (šoje) in kragulje so odhajali v bližnjo okolico Ljubljane, in sicer na Golovec, Rudnik, Orle, v okolico Podsmreke in Dobrove.

SOCIALNA SKUPINA

"Visoki škornji, gorka suknja, stare blače in klobuk, zveržen na vse mogoče fasonne, je ciparjeva zunanja oprava. Na hrbtu ravšelná,² pod pazduho koža z rero,³ v žepu varno na gumbo telovnika privezana cipnica, v levici 2-5 kletk z vabljenkov in majhno vrečico, v kateri ima 4-5 cip vabljenk spravljeno, v desnici pa neizogibna pipa, katera varuje nos mokrote, močvirne megle, v kateri bi znali biti bacili nepoznate bolezni, in še kos kruba, nož, mehur za tobak, ob enem i za denar, žveplenke, več plavih rut in steklenico slivovke ali 'doppelbitterja' prištevamo k bistvu vsakega podjetnega lovca-tičarja, - imamo pravega ciparja pred saboj" (Ahasverus 1892: št. 237).

Tako je avtor članka v Slovenskem narodu predstavil trnovskega ciparja ob koncu prejšnjega stoletja. Tudi v našem stoletju se ptičarji niso mnogo razlikovali, razen

"Marenka Fronc" v nedeljski obleki, znan je bil tudi kot zapisovalec v t. i. Škandrov ali devičarski protokol.⁴

Fotografija je v zasebni lasti.

glede pijske, ki je nosila ime "ta zelen ali grinšpon" (vrsta doma pripravljene pelinkovca). Obleka je morala biti čim manj opazna, da je zaželeni plen - ptice pri lovu niso opazile. Najbolj znani ptičar je bil v Trnovem Franc Marinko, po domače Marenka Fronc.

Družina Marinko se je ukvarjala s kisanjem in prodajo zelja. Zelje so kupovali na Posavju. Kisali so ga doma ter ga razvažali in izvažali tudi v Francijo. Prodajali so ga predvsem pozimi na ljubljanski živilski tržnici in doma. Po pripovedovanju so nekateri trnovski fantje hodili po zelje k Marinkovim in se tako spoznali s Francetom, ki jih je navdušil za lov na ptice. Franc je sicer najraje lovil sam, a kupoval je tudi že naložljene ptice za "mejbne dnarje". Skupaj z drugimi jih je prodajal dalje.⁴

Ptičarje bi težko označila kot skupino, kajti na lov so hodili vsak zase. Bili so posebneži, ki so si z lastno iznajdljivostjo in spretnostjo pomagali služiti dodatni kruh. V nobenem primeru ne moremo govoriti o organizirani skupini ljudi. Lahko bi jih na primer primerjali z gobarji (nabiralci gob), ki nikoli ne izdajo prostora, kjer nabirajo, najraje pa hodijo sami. Podobne skrivnosti so imeli tudi tičarji. Priprave oz. pasti za lov so po končanem lovu vedno pospravili, da jih ne bi odkrili mestni stražniki ali drugi ptičarji.

Ob lovljenju so se vedno držali pravila, da so obdržali le samce, samice so očistili z lesnim pepelom in jih izpustili. Življenje ptic so morali dobro poznati, da so jih lahko lovili in ulovili ter da so ločevali samce od samic. Ptice pevke so lovili za držanje v kletkah, obdržali so lahko le tiste, ki se še niso parile. Te so se izvalile v marcu in so bile iz prvega gnezda (ptice gnezdiijo dvakrat na leto, marca in junija). Drugo pravilo je bilo, da niso lovili na dan vseh svetih, kajti verjeli so, da bi se ptičarju, ki bi lovil na ta dan, zgodilo kaj hudega. Ptičarstvo in nastavljanje pticam je bila domena moških članov družine. Včasih so se jim pridružili tudi pomočniki v gosposki suknji.

"Marsikdo se spominja, kako je kot dečko strastno tekal za cipami, da pozabi dotičnik na vse svoje dostojanstvo kot 'škric' ter teka mej koli za cipami, ne meneč se za ves drugi svet..." (Ahasverus 1892: št. 240).

Znanje o spretnostih nastavljanja se je prenašalo iz roda v rod, iz očeta na sina, v krogu ene družine.

Če je kdo hotel postati ptičar, so se že izurjeni tičarji z njim radi pošalili. Pri lovu na šoje so novincu za šalo podtaknili kakšno prav posebno hudo šojo. Novopečeni ptičar tega seveda ni vedel. Ko je bilo šojo potrebno premestiti iz kletke v vrečo, je moral to storiti novinec. Huda šoja ga je seveda pošteno oključala. Tudi pri lovu na ptice pevke so radi ponagajali novincu. Ujeli so vrabca in ga pobarvali, da je bil podoben štiglcu (liščku). Nato so vprašali novinca, "kakšnga spola je ta te". Vsak novinec se je hotel čim bolj odrezati pri poznavanju ptic, vendar so na koncu t. i. liščka zmočili z vodo in "iz štiglca je ratal grabc".

² Priprava v obliki valja, sestavljena je bila iz šestih do osmih leskovih lokov, s premerom 60-80 cm, v polmetrskem razmiku, dolžina 1,5 m, nanje je bila napeta ribiška mreža. Na konceh je bila zvezana na cof in zapičena v zemljo, da so jo lahko raztegnili. Vanjo so spravljali že ujete žive cipe, da so počakale do konca lova.

³ Koža z rero je bila kvadratni kos govejega usnja, ki so ga prepognili, tako da so dobili usnjeni tok. Uporabljali so ga za spravilo limanic. Rera je vrvi, ki je ovijala usnjeni tok, da se ni razprl in zamazal nahrbtnika.

⁴ Leta 1877 se je "Škandrov Fronc" iz Trnovega posrečeno domislil pisati "Devičarski protokol". Po Trnovem je bila knjiga znana kot "Škandrov protokol". Bila je strah in trepet trnovskih deklet, ki so izpolnili 24. leto, pa se še niso omožila. V njej so bili zapisani tudi fantje, ki so dopolnili 26. leto in so bili še samski. V: Trnovska župnija v Ljubljani. Faksimile izdaje iz leta 1933, Ljubljana 1991. Zapisovalec je bil tudi eden izmed najstarejših fantov v Trnovem.

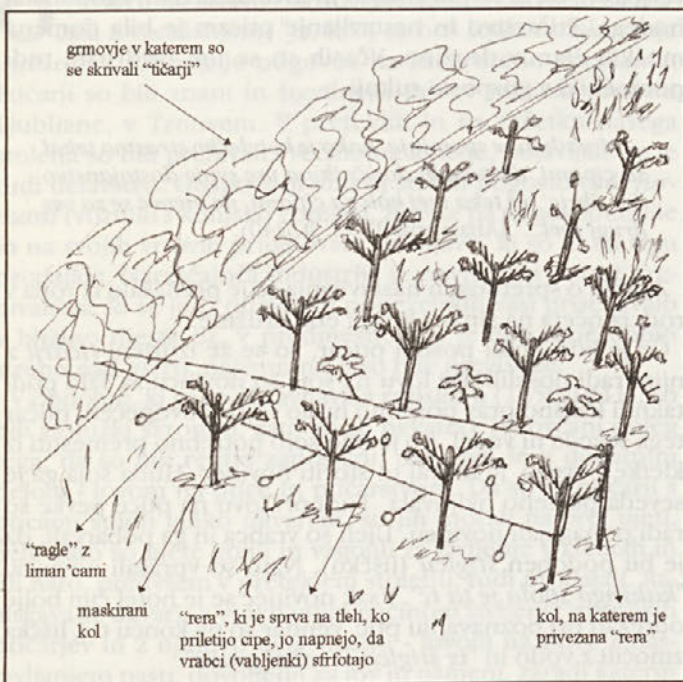
Način vsakdanjega življenja ptičarjev ni bil povezan zgolj s pticami in nastavljanjem pasti. Na Gmajni so bili zaposleni prav vsi, od odraslih do otrok. Ta način življenja je bil značilen od leta 1935 do druge svetovne vojne. Otroško delo so sestavljala različna priložnostna sezonska dela, ki so jim prinašala manjše zaslužke. Ves prisluženi denar so hranili starši, da so jim v jeseni kupovali šolske potrebščine.

Pri Marinkovih (Francetov brat) je bilo osem otrok. Po pripovedovanju je bil izredno praktičen človek, kajti vseh osem otrok je dal v uk različnim obrtnikom. Menil je, da morajo imeti otroci vsak svoj poklic, da lahko delajo v družini. Tako so v družini imeli: šiviljo, čevljarja "za ta navadne čevlje", mizarja, bognarja (kolarja), pintarja (sodarja), malarja (pleskarja) in furmana (voznika s konjsko vprego). Danes bi temu rekli družinsko podjetje. Druge družine so imele vsaj enega družinskega člana, ki je bil zaposlen v državni službi, ki je prinašala stalne dohodka. Ponavadi je bil to moški. Ženske so poleg gospodinjenja pogosto pomagale pri delih na vrtu pri posameznih pridelovalcih zelenjave. Za občasno izboljšanje prehrane so nekateri moški in njihovi starejši sinovi uporabljali tudi tehniko nastavljanja pticam.

NAČINI LOVA

Načini lova so bili vezani na uporabo različnih pasti, le-te pa na vrsto ptic, ki so jih lovili. Po uveljavljeni delitvi pasti na pasivne in aktivne so v Trnovem uporabljali predvsem pasivne pasti, ki jih je bilo šest:

- lov na čvenk⁵ z limanicami: šoje (šoje) in kragulje, ujele so se tudi vrane, kavke in srake;

Primer nasada maskiranih kolov z nastavljenimi limanicami in "re'no" med vrstami.
(Rekonstrukcija: M. Terceļj Otorepec, Ljubljana 1996.)

- lov na kole z limanicami in *rero*: male in velike cipe;
- lov na *rajsponk*⁶ z limanicami in *vablenki*: *cajzle* (čižke), repnike, *gimplne* (kaline), strnade, pinože, ščinkavce, *štigle* (liščke), morske čižke, *grendle* (zelence) in *grabce* (vrabce);
- lov na sirkovko z limanicami: *štigle*, ujeli so se tudi *grendli*, *grabci* in sinice;

- lov na *raglo*: *gimplne*, samo pozimi in

- lov na *štobajne*: limanice so čižkom nastavljali na breze na trnovskem mostu pozimi.

Med aktivnimi pastmi so uporabljali:

- lov na *špringhajzlc*:⁸ past v obliki kletke; lovili so majše ptice, grilčke, pozimi tudi sinice in

- lov na manjše mreže: taščice, slavce in škrjance.

Skupen pripomoček pri prvih šestih načinih lova so limanice. Pripravljali so si jih iz enoletnih mladice kaline. Morale so ostati prožne, da se pri nastavljanju niso zlomile. Za lov na šoje so bile dolge približno 33 cm, za lov na ptice pevke pa polovico krajše. Sredi avgusta so jih narezali in jih sušili v senci do začetka septembra. Paličice je bilo potrebno dvakrat zarezati, da so jih lažje zataknil v zarezo na veji. Nato so jih prevlekli z lepilom, dobljenim iz stisnjenih jagod hrastove omele in lanenega olja, ter tako dobili pripomoček, ki nosi ime limanica.

Naj podrobneje predstavim lov na male in velike cipe, ki so jih lovili na kole z limanicami in *rero*. Uporabljali so ga v prejšnjem stoletju, nalovljene ptice so prodajali mestnim porabnikom, gostilnam in hotelom.

Koli so tu predstavljali zamaskirana drevesa oz. past. Visoki so bili dva metra, ko so jih zasadili v zemljo pa le še 1,70 metra. Na lovišče so zasadili okoli 25 kolov v vrstah, razdalja med njimi je bila pet metrov. Zgornje dele kolov so navrtali z ročnim svedrom ter v luknje zataknil po štiri veje, imenovane *ragle*. Na koncu in po spodnji strani so jih umetno olistali. Na zgornjem koncu *ragl* so napravili zareze, kamor so zataknil limanice. Med posamezne vrste kolov so zabili dvometrski kol, ki so mu na vrhu zavezali vrv. Dolga je bila od 30 do 50 metrov, vodila pa je do grmovja, kjer so se skrivali *tičarji*. V določenih razdaljah so na vrvi privezali metrske vrvice, ki so jih na koncu oblikovali v zanko. V zanke so navezali vabe - že ulovljene cipe ali vrabce. Tako pripravljeno vrv so imenovali *rera*. *Rero* z navezanimi vabami so položili na tla, sami pa so se poskrili v grmovje. Cipe so vabili še z okroglo medeninasto piščalko - *cipnco*. Ko so v daljavi zagledali jato cip, je *tičar* potegnil za *rero*, da so vabe sifotale, nato so jo zopet položili na tla. Cipe so tako mislile, da se ptice na tleh pasejo in do se spustile na nastavljene pasti (zamaskirani koli z nastavljenimi limanicami). Limanice so se oprijele njihovih kril, ptice so z njimi vred popadale na tla. Tako so jih ptičarji - ciparji ujeli. Ko so vabili drugič, je bilo potrebno uporabiti tudi piščalko.

Lov na čvenk, na kole in na *rajsponk* je bil znan v preteklem stoletju, potomci nekdanjih ptičarjev so znanje o načinih lova prenesli tudi v dvajseto stoletje. Vseh osem načinov je bilo v uporabi do leta 1941, nekateri pa so lovili tudi med vojno in še nekaj let po njej. Danes se s pticami

5 Vrsta pasivne pasti, ki je drevo, na katerega nastavijo limanice.

6 Vrsta pasivne pasti, ki ponazarja zamaskirano drevo. Ptičarji ga pripravijo doma in ga odnesejo na lovišče, kjer ga sestavijo.

7 Nekateri ptice so imele v govorici ptičarjev domača imena, ki so bila izpeljana iz nemščine. Na primer: *cajzlc* - der Zeisig - čižek, *gimpl* - der Gimpel - kalin, *štiglc* - der Stieglitz - lišček. Druga imena, na primer *grabc*, pa je popačenka iz slovenščine, pomeni vrabca.

8 Vrsta aktivne pasti v obliki kletke. Beseda je zopet izpeljana iz nemškega jezika. Razložiti bi jo lahko, da je to hišica, v katero skoči ptica.

ukvarja *Društvo za opazovanje ptic*, načini lovljenja so drugačni. Lovijo jih zaradi obročkanja na mreže, kamor se ptice zapletejo, dobijo obroček in takoj zatem jih izpustijo.

NAMENI NASTAVLJANJA PASTI PTICAM

Glavni nameni ptičjega lova so bili:

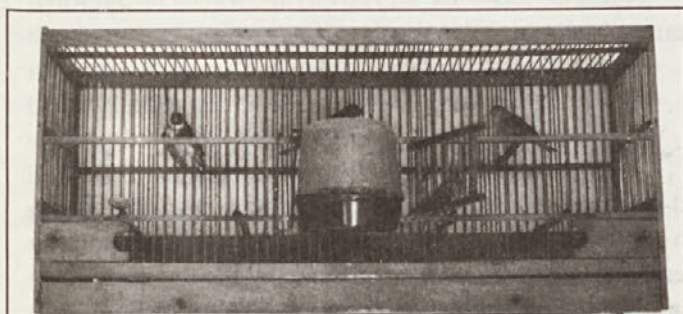
- pridobitev hišnih ljubljencev in gojenje le-teh;
- prodaja za držanje v kletkah in prehrano ter
- lov za svoje potrebe.

Ljudje, ki so živeli v mestu, odrezani od narave, so imeli v stanovanju radi pernatega prijatelja. Tudi nekateri Trnovčani pri tem niso bili izjema. Moj sogovornik se spominja, da

"Ajncl" številka 11.

Foto: M. Terceļ Otorepec, Ljubljana 1996.

"Banda"

Foto: M. Terceļ Otorepec, Ljubljana 1996.

so imeli doma, ko je živel še pri starših v Trnovem, vedno "eno bando". Banda je skupina štirih ptic pevk, prav tako pa se imenuje tudi kletka. Sestavljali so jo štirje samčki, in sicer *štiglc*, *cajzlc*, *repnk* in *grilčk*.

Druge ptice pevke: *gimplne* (kaline), *strnade*, *grendle* (zelence), *pinože*, *ščinkavce*, *sinice*, *plavce* (modra sinica) in kose so gojili posamezno v *fuglovžu* (kletki), ki je imela posebno ime *ajncl* (kletka za eno ptico). Ker so gojili po več ptic iz iste družine, so kletke med seboj ločevali po številkah, ki so jih namestili na sprednji konec kletke.

V dvajsetih in tridesetih letih je "Fronc Marenka" očiščene cipe prodajal Grand hotelu Union in gostilni "Pr Zeksarju".⁹ Prinašal jih je ob četrtkih, da so jih ob petkih poleg rib ponujali kot postno jed. Za oskubljeno cipo je ptičar med letoma 1935 in 1940 zaslužil po 1 dinar, za kilogram cip torej 100 dinarjev. Cene ptic pevk so bile popolnoma drugačne. Za ptico iz *bande* so morali nakupovalci odšteti po 5 dinarjev. Ptice, ki so jih prodajali posamezno, v *ajnclib*, so imele ceno od 20 do 25 dinarjev. Najdražje so bile ptice iz skupine mehkokljunov (taščica, škranec in slavček), prodajali so jih po 50 dinarjev.

Kjer so družine čutile veliko pomanjkanje, so moški člani družine lovili ptice za domače potrebe, kar so imenovali "tiči za v kastrolo". Pripravljali so jih na različne načine: s polento, pečene, v obari ipd.

DOVOLJENJA ZA LOV

Do leta 1870, ko je bil izdan Zakon o varstvu ptičev, ni bilo potrebno pridobiti nobenih posebnih dovoljenj za lov na

ptice in dovoljenj za ukvarjanje s pticami. Iz odločbe Notranjega ministrstva, izdane 10. junija 1854, je razvidno, da lov na ptice ni bil predmet lovske pravice. Dovoljen je bil vsakomur na lastnem zemljišču. Če pa je hotel loviti na tujem zemljišču, je potreboval le dovoljenje lastnika zemljišča.¹⁰ Deželni zakon (17. junija 1870) je uvedel novosti in določene prepovedi tega lova. Za ptice, ki so spadale med škodljivce poljedelstva (orli, sokoli, skobec, kragulj, velika uharica, sraka, krokar, vrana ipd.), ni bilo omejitve lova. Nekatere je bilo dovoljeno loviti od 1. septembra do 31. januarja, vendar le z dovoljenjem lastnika zemljišča in s potrditvijo občinskega pristojnega organa. Sem so prištevili naslednje ptice: postovko, sršenarja, dreskača, brinovko, kosa, rjavega srakoperja, šojo, dleska, pinožo, domačega in poljskega vrabca, strnada, drozga cikovta, kavko, škorca, ščinkavca ipd. Nekatere ptice je bilo izjemoma dovoljeno loviti le z dovoljenjem lastnika zemljišča in s potrditvijo politične okrajne gosposke. Naj naštejem le nekatere: jastreba mišarja, kocasto kanjo, sovo, lastovico, kobiličarja, palčka, muharčka, trstno penico, slavca, penico, sinico, pastirico, liščka, čizka, dleska, kalina, škranca itn. V času od 1. februarja do konca avgusta ni bilo dovoljeno ne loviti ne moriti.

V arhivskih virih se v zvezi z omenjenim zakonom pojavljajo ovadbe ali poročila nekaterih mestnih stražnikov, ki so zasačili nekatere ptičarje pri prepovedanem opravi, saj večina ni imela potrebnega dovoljenja za lov. Kazni so bile različne, od globe, ki so jo morali plačati, do prestajanja zaporne kazni.

V dvajsetem stoletju je bil ponovno izdan Zakon o varstvu ptic, ki so koristne poljedelstvu, sprejeli so ga 20. julija 1910.¹¹ Z njim so prepovedali loviti in moriti vse v naravi živeče koristne ptice. Škodljivce pa je bilo dovoljeno loviti.

SKLEPNA BESEDA

Trnovski ptičarji so ptice lovili zato, da so se z njimi ukvarjali, kar pomeni, da so jih vzgajali za življenje v kletki. S prodajo vzgojenih ptic pevk so si nekoliko izboljšali življenj-

⁹ Ljubljanska gostilna Pri šestici.

¹⁰ Zgodovinski arhiv Ljubljana, Reg. I, št. 598, V/9.

¹¹ Zgodovinski arhiv Ljubljana, Reg. I, št. 1867, V/9.

ske razmere. Z lovom na ptice se je v Trnovem ukvarjalo predvsem prebivalstvo, ki je izhajalo iz delavskih vrst. Kmetje se za tovrstno dejavnost niso zanimali, mnogi je niso odobraval. Verjetno se je razvila bolj iz potrebe po zaslužku in zaradi težje dostopnosti druge hrane. Vzroke je mogoče iskati tudi v tem, da bi si ljudje zaradi specifičnih življenjskih razmer med leti 1850 in 1941 težko omislili papigo ali kanarčka. Nastavljanje limanic pticam je gotovo zelo stara dejavnost, saj besedno zvezo "iti na limanice nekemu" ali "ujeti se na limanice" uporabljamo tudi kadar prelisičimo človeka.

VIRI IN LITERATURA:

- AHASVERUS, V. 1892: Cipar. Slika z ljubljanskega barja. V: Slovenski narod. Leto 25. Ljubljana, št. 237-240.
- VRHOVNIK, Ivan 1991: Trnovska župnija v Ljubljani. Faksimile izdaje iz leta 1933. Ljubljana.
- SMERDEL, Inja 1992: Med smrtjo na krožniku in ječarsko ljubeznijo ali o ptičjem lovu v Brdih. V: Etnolog 53/2-1. Ljubljana.
- USTNI VIRI. V: Terenski zapiski Mojce Tercelj Otorepec, Ljubljana 1996.

Summary

BIRD-CATCHERS FROM TRNOVO

Mojca Tercelj Otorepec

The author writes about one segment of folk hunting - bird-catching - which had numerous followers in Ljubljana as well. Her research encompassed the time period between 1850 and 1941. At the turn of the century many Trnovo residents worked as civil servants or in independent businesses. Their wives worked at home, tended gardens and sold home-grown vegetables in an outdoor market. Male family members occasionally trapped birds for food, but mainly kept them in cages as pets. The article describes not only the main characteristics of bird-catching, trap-setting, types of traps and manners of trapping birds, but also everyday life-style of bird-catchers.

PRAVKAR

IZŠLO!